

Lise Öğrencilerinin Başarı Amaç Yönelimleri

By Meltem KÖSTERELİOĞLU

Success Purpose Tendencies of High School Students

Lise Öğrencilerinin Başarı Amaç Yönelimleri¹

İlker KÖSTERELİOĞLU²
Ümit ÇELEN³
Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU²
Ahmet Rasim AHISKA⁴

Abstract

The aim of this research is to investigate success purpose tendencies of high school students related to the high school type variable. The data was obtained through a developed questionnaire for 796 students attending different high schools in Amasya and 2x2 Achievement Goals Questionnaires. For the analyses of the data t-test, one-way variance analysis and (LSD) test to determine the difference among the groups in the variance analysis and ki-square test were used. Furthermore, descriptive statistical scores that the students got from the scale were presented. When the averages investigated, it is seen that learning approach sub-scale average scores are the highest and performance avoidance average scores are the lowest. It is found out that female students have higher average scores related to learning approach and learning avoidance sub-scale whereas the male students have higher average scores in performance approach and performance avoidance sub-scale. There has seen no difference in the class level success purpose tendency average scores of the students related to the class levels. When the scores of the students related to the high school type investigated, there has seen no difference in the learning avoidance sub-scale average scores

Özet

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin başarı amaç yönelimlerini lise türü değişkeni açısından incelemektir. Veriler Amasya ilindeki farklı liselerde öğrenim gören 796 öğrenciden geliştirilen anket formu ve 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi ve varyans analizinde farklı bulunan grupların tespiti için asgari önemli fark (LSD) testi ve ki-kare testi kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların tanımlayıcı istatistikleri sunulmuştur. Ortalamalar incelendiğinde öğrenme yaklaşma alt ölçeği puan ortalamasının en yüksek, performans kaçınma alt ölçeği puan ortalamasının ise en düşük olduğu saptanmıştır. Öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma alt ölçeklerinde kızların, performans yaklaşma ve performans kaçınma alt ölçeklerinde ise erkeklerin puan ortalaması daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri başarı amaç yönelimi puan ortalamaları sınıf düzeyine göre farklılık elde edilmemiştir. Öğrencilerin lise türüne göre puanları incelendiğinde öğrenme kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının lise türüne göre farklılık göstermediği; diğer alt ölçek puan ortalamalarında ise istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık bulunduğu belirlenmiştir.

39

1 Bu araştırma Amasya Üniversitesi SEB-BAP 17-154 nolu oraoje kapsamında desteklenen projeden üretilmiştir.

2 Doc. Dr. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, ikostereli@gmail.com, mkostereli@hotmail.com

3 Dr. Öğr. Üyesi Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, umitcelen@yahoo

4 Öğr. Gör. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim İlköğretim Bölümü, ahmetrasim.ahisha@amasya.edu.tr

2

regarding to the type of school. However, there is a statistically difference in the average scores of the other sub-scale. There is a meaningful relationship between the success perception of the students and success purpose tendency sub-scale in which the students got the highest scores. The adoption in the the percentage of learning approach tendency of the students who accept themselves partially successful is higher than the percentage of learning approach tendency of the students who see themselves partially unsuccessful. The adoption in the the percentage of learning avoidance and performance avoidance tendency of the students who accept themselves partially unsuccessful is higher than the percentage of the performance approach tendency of the students who see themselves unsuccessful.

Keywords: Success, success purpose tendency, high school students, approach, avoidance, performance

7

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

Öğrencilerin başarı algılarıyla en yüksek puan aldıkları başarı amaç yönelimi alt ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kendini kısmen başarılı ve başarılı gören öğrencilerin öğrenme yaklaşma yönelimini benimseme yüzdesi kısmen başarısız ve başarısız görenlerden fazladır. Kısmen başarısız öğrencilerde öğrenme kaçınma ve performans kaçınma yönelimini benimseme yüzdesi, başarısız gören öğrencilerde ise performans yaklaşma yönelimini benimseyen öğrenci yüzdesi diğerlerinden fazladır.

Anahtar sözcükler: Başarı, başarı amaç yönelimi, lise öğrencileri, yaklaşma, kaçınma, performans

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

Giriş

Öğretim sürecinin niteliğini artıran önemli değişkenlerden birisi öğrenciler için hazırlanan etkinliklere öğrencilerin katılım düzeyleridir. Eğitimin tarihi süreci içinde sıklıkla vurgulanan öğrenme ilkelerinden birisi öğrenenlerin öğrenme sürecine etkin biçimde katılım göstermelerinin başarıya katkı sağlayacağı yönündedir. Öğrenenin etkin katılımının yanı sıra bu süreçte bireyin öğrenmeye ilişkin hedeflerinin de dikkate alınması gereken bir unsur olarak göze çarpmaktadır.

Öğretim faaliyetlerinin amacı dersin programında belirlenen hedeflerine ulaşmaktır. Öğrenme hedeflerine ulaşılması başarı kavramıyla özdeşleşmiştir. Öğrenciler başarıya ulaşmak için farklı yollar izlemektedirler. Öğrencilerin bu amaçla başvurdukları yolları açıklamaya çalışan teorilerden birisi başarı amaç teorisidir. Bu teori, öğrencilerin başarılı olmak için hangi yolları neden izledikleri ile ilgilenir (Kaplan ve Maehr, 1999). Başarı amaç teorisini, başarı kavramına odaklanmakla birlikte öğrencilerin öğrenme ile ilgili olarak derse katılım, okulu bırakma, devamsızlık yapma veya öğrenmeyi değerli bulma gibi okula ilişkin olumlu ya da olumsuz davranışlarını açıklamaya odaklanmaktadır (Schunk, Pintrich ve Meece, 2008). Bu teori başarmak için bir görevle karşı karşıya kaldığında öğrenenin, bu görev doğrultusunda hedeflerini belirlemeye ve öğrenenin öğrenme görevleriyle meşgul olma nedenlerini açıklamaya çalışan sosyobilşsel bir teoridir (Middleton, Kaplan ve Midgley, 2004; Murayama, Elliot ve Yamagata, 2011, Özgüngör, 2003).

Alanyazın incelendiğinde öğrenenlerin, temelde öğrenme hedef yönelimi (mastery goal approach) ve performans hedef yönelimi (performance goal approach) olmak üzere iki yönelimi tercih ettikleri vurgulanmaktadır (Ames ve Archer, 1988; Elliot ve McGregor, 2001). Klasik başarı amaç modeli olarak adlandırılan bu modelde öğrenme hedef yönelimi öğrencilerin öğrenme, anlayış

30 kazanma ve kendini geliştirmelerine odaklanırken performans hedef yönelimi öğrencilerin diğer
31 öğrenenlere karşı daha fazla yetenekli görünmelerine odaklanır (Agbuga and Xiang, 2008).
32 Öğrenenin, öğrenme hedef yönelimi, olumlu bir tutum olarak kabul edilmektedir. Bu yönelime
33 sahip öğrenenler yeteneklerini arttırmakta istekli ve kendi kendilerini sürekli geliştirme
34 arzusundadırlar. Öğrenme hedefleri onlar için daha fazla öğrenme, onları motive etme ve belli
35 kavramları öğrenme, gelişim sağlama, bir öğrenmeyi tamamlamada kendi kendine zorlukların
36 üstesinden gelmek için çaba göstermeyi ifade etmektedir (Pintrich, 2000). Öğrenme yönelimli
37 öğrenciler, bilgilerini geliştirme ve yeni beceriler geliştirmeye odaklanır (Albaili, 1998). Başka bir
38 söylemle bu öğrenciler bilgiyi içselleştirme ve yeterlik geliştirmeye karşı içsel motivasyon
39 taşımaktadırlar (Rawsthorne ve Elliot, 1999).

40

41 Performans hedef yönelimli öğrenciler öncelikli olarak diğer arkadaşlarına karşı daha iyi
42 görünmek amacıyla yeteneklerini göstermekle ya da algılanan yeteneğindeki eksikliği gizlemeyle
43 ilgilenirler (Ames, 1992). Bu yönelime sahip kişiler olumsuz değerlendirmelere maruz kalmamak için
44 zorlu görevlerden kaçınma eğilimi gösterirler ve öğrenmek için motivasyonları daha düşüktür.
45 Öğrenciler yetenekleri üzerine odaklanır ve yeteksiz olarak görüleceklerini düşündüklerinde
46 kolaylıkla görevden vazgeçme davranışı sergilerler (Dweck ve Leggett, 1988). Performans hedef
47 yönelimli öğrenciler sosyal karşılaştırmaları dikkate alarak performanslarıyla ilgili olumsuz dönüt
48 almaktan kaçınırlar (Elliot, 1999). Bu öğrencilerin motivasyon kaynakları daha çok dışsal
49 kaynaklardır. 5. Isaca, öğrenme amaç yönelimi ilgi, öğrenme, yüksek oranda çaba gösterme, kendisle
50 yarış halinde olma ve diğer değişkenlere olumlu duygular besleme ile ilgiliyken; performans amaç
51 yönelimli 5 daha çok başarının yeteneğe dayalı olduğu, başkalarıyla yarış halinde olduğunu göz önüne
52 alarak başarının buna göre anlamlandırıldığı ve az çaba ile başarıya ulaşılacağı inancını temsil
53 etmektedirler (Ağbuğa, 2014).

54

55

Tablo 1. Başarı Amaç Yönelimleri Yaklaşma ve Kaçınma Durumları (Pintrich, 2000)

Başarı Amaçları	Kaçınma Durumu	Yaklaşma Durumu
Öğrenme Amaçları	Yanlış anlamaktan, öğrenememek ve görevi başaramamaktan kaçınma	Görevi başarma, öğrenme ve anlamaya yoğunlaşma
	Doğru standartlar belirleme ve bu standartları göreve bağlı olarak yanlış kullanmaktan kaçınma	Kendini geliştirmek için standartlar belirleme, ilerleme ve görevi derinlemesine anlama
Performans Amaçları	Aşağılanmaktan kaçınma, başkalarıyla karşılaştırıldığında aptal gibi görünmemeye çalışma	Zeki görünmeye ve görevde başkalarıyla karşılaştırıldığında en iyi olmaya çalışma
	En düşük puanları almamak, sınıfın en kötüsü olmamak gibi normatif standartlar kullanma	En yüksek puanları almak, sınıfın en iyisi olmak gibi normatif standartlar kullanma

56

57 Özellikle 1990'lı yıllarda araştırmacılar öğrenme hedef yönelimi ve performans 1.5 def
58 yöneliminin öğrencilerin başarı ya da başarısızlıklarını açıklamada yeterli olmadığını düşünerek Üçlü
59 Başarı Modeli'ni (Elliot, 1999; Elliot ve Church, 1997; Elliot ve Harackiewicz, 1996) ve ardından da
60 2x2 Başarı Hedef Modeli'ni (Elliot, 1999; Conroy, Elliot ve Hofer, 2003; Elliot ve McGregor, 2001)
61 geliştirmiştir. Bu araştırmanın da konusunu teşkil eden 2x2 Başarı Amaç Yönelimi'nde öğrenme
62 hedef yönelimi ve performans hedef yönelimi kendi içerisinde yaklaşma ve kaçınma durumu olarak
63 dört faktörlü bir yapıda ele alınmıştır.

64

65 Öğrenme amaç yönelimine sahip bireyler çaba göstermenin beceri edinmeyi artırdığına
66 inanırlar ve kendi gelişimlerini belirleyebilmek için geçmiş performansı ile şimdiki karşılaştırma

67 yoluna giderler (Schunk, 1996). Öğrenme amaç yönelimi bir bireyin öğrenilmesi gereken konu ile
 68 ilgili tam anlamıyla öğrenme isteği durumu olarak tanımlanmakta ve bu yönelimin bireylerin
 69 öğrenme sürecindeki gösterdikleri çabayı arttırdığını, bireylerin daha iyi bir gelişim için kendilerini
 70 değerlendirmelerine yardımcı olduğu ifade edilmektedir (Schunk, 1996). Öğrenme-amaç yönelimli
 71 bireylerin öğrenme süreçlerinde içsel motivasyonları ile harekete geçtiği, öğrenilmesi gereken konu
 72 ile ilgili; olumlu başarı davranışları sergileme, öğrenme için çaba gösterme, orta düzey zorluktaki
 73 aktivelere yönelme, içsel motivasyonla performansını geliştirme ve başarısızlık durumunda da
 74 yeniden motive olup çalışmaya devam etme şeklinde olumlu tutum ve davranışlar sergilediği
 75 söylenebilir (Lemyre, Roberts & Ommundsen, 2002). Elliot ve Harackiewicz (1996) de bireylerin
 76 sahip oldukları öğrenme amaçlarının içsel motivasyonlarına olumlu yönde etki ettiğini ifade etmiştir.
 77 Pajares ve Cheong'a (2003) göre, bir öğrenci herhangi bir öğrenme sürecinde söz konusu bilgiyi
 78 eksiksiz öğrenmeyi amaçlıyor, her açıdan konuya hâkimiyet kurmayı hedefliyorsa öğrenme-amaç
 79 yöneliminde olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, Meece, Blumenfeld ve Hoyle (1988)
 80 öğrenme amaç yönelimli bireylerin başarı elde etmek amacı ile bilişsel olarak daha aktif olduklarını,
 81 algılanan yeteneklerinin öğrenme sürecinde yeterli düzeyde olduğunu düşünerek içsel olarak motive
 82 olduklarını ifade etmişlerdir. Ames (1992) göre de, öğrenme amaç yönelimli öğrenciler kendi
 83 istekleri doğrultusunda görev belirleyerek kendi yetenekleri doğrultusunda standartlar oluştururlar.
 84 Elliot ve Harackiewicz (1996) öğrenme amaçlarının içsel motivasyonu yükselttiğini belirtmişlerdir.
 85 Yapılan çalışmalarda, öğrenme-amaç yönelimli bireylerin öğrenmeye karşı motivasyon sahibi,
 86 performans-amaç yönelimli bireylerin ise öğrenmeye karşı negatif tutumlara sahip olduğu ifade
 87 edilmektedir (Pajares & Cheong, 2003). Green ve Miller (1996) araştırmalarında akademik başarının
 88 yetenek ve öğrenme amaç yönelimi ile pozitif yönde ilişkili olduğunu, algılanan yetenek ve amaç
 89 yöneliminin bilişsel çaba ile doğrudan, akademik başarı ile dolaylı olarak ilişkili olduğunu tespit
 90 etmişlerdir.

91
 92 Performans amaç yönelimi içinde kaçınma durumunda olan öğrenciler için başkaları
 93 tarafından iyi değerlendirilmek çok önemlidir ve bu öğrenciler olumsuz yargılanmaktan kaçınırlar
 94 (Finney, Pieper ve Barron, 2004). İçinde buldukları dışsal motivasyonun etkisiyle hata
 95 yaptıklarında bu durumu başarısızlık işareti olarak tanımladıklarından devam ettikleri çalışmayı
 96 kolayca bırakabilirler. Bu bireyler zor durumlarla yüzleşmekten kaçınır; yetenekli ve yeterli
 97 görünmeye özen gösterir, başarı elde etmek veya başarısızlıktan kaçınmak için çaba harcayarak diğer
 98 insanlarda bir izlenim oluşturmaya amaçlarlar (Green & Miller, 1996). Çünkü hedef başkalarına göre
 99 daha başarısız görünmek gibi olumsuz olasılıklardan uzaklaşmaktır (Elliot, 2005). Performans amaç
 100 yöneliminin yaklaşma biçiminde ise öğrenciler, sınıfın en iyisi olmayı, arkadaşlarıyla karşılaştırılınca
 101 daima sınıfta en iyi performansı gösteren, en yüksek notları alan kişi olmayı ve öğrenmekten ziyade
 102 başarılı görünmeyi amaçlarlar (Pintrich, 2000). Performans yaklaşımda kendisini başkalarına karşı
 103 akademik anlamda üstünlük kanıtlama çabası (Özgüngör, 2014), performans kaçınmada ise
 104 başkalarına karşı akademik anlamda zayıf görünmekten kaçınma durumu (Finney, Pieper ve Barron,
 105 2004) söz konusudur. Performans yaklaşımı öğrenmeyi benimseyen öğrenciler kendilerini diğerleri
 106 ile kıyaslarlar ve kendilerini yeniden motive ederek yetenek ve başarılarını kanıtlamaya yönelirken
 107 performans kaçınma yönelimine sahip öğrencilerin odağı diğer öğrencilere bağlı olarak bir
 108 öğrencinin yeteneğini veya yetenek eksikliğini göstermek isteksizliği olarak farklılaşmaktadır
 109 (Wolters, 2004). Öğrenme amaç ve performans amaçları üzerindeki genel yargı şudur: öğrenciler
 110 her ikisini de okulda algılarlar ve edindikleri bu hedefleri benimserler ve bu da onların okuldaki
 111 davranışları üzerinde önemli faktörlerdir (Kaplan & Maehr, 1999). Bu bakımdan öğrencilerin
 112 okullarda geçirdikleri yaşantı ve öğrenme deneyimlerinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

113
 114 Başarı amaç yönelimi ile ilgili olarak literatür incelendiğinde içsel yada dışsal kaynaklara göre
 115 öğrenenlerin öğrenme sürecine katılma durumları da değişmektedir. Öğrenenler bazen
 116 derinlemesine öğrenmek için mücadele etmekte, bazen başarısız görünmemek için öğrenme

117 sürecine katılmamaktadır. Bazen arkadaşlarının gözünde ben en iyiyim şeklinde algılanmak
118 istemekte bazen de arkadaşlarının gözünde yine başarısız olmuş gibi görünmek şeklinde
119 algılanmaktan dolayı yaklaşma ya da kaçınma davranışları sergilemektedirler. Örneğin, yaşadığımız
120 toplumda öğrencinin hangi tür lisede öğrenim gördüğü önemlidir. Toplumun fen liselerinde
121 öğrenim gören öğrenciler ile meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilere bakış açıları farklı
122 olabilmektedir. Aileler açısından çocuğunun fen lisesinde öğrenim görmesi tercih edilir bir
123 durumdur. Bu nedenle öğrencinin öğrenim gördüğü lise türü, ailenin ortalama gelir düzeyi, cinsiyet
124 farklılıkları ve ailede çocuk sayısı gibi değişkenler açısından lise öğrencilerinin başarı amaç
125 yönelimlerinin (performans/öğrenme odaklı ya da kaçınma/yaklaşma davranışı) belirlenmesi bu
126 liselerdeki öğrencileri tanıma ve davranışlarını anlamlandırmaya katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada,
127 öğrencilerin cinsiyetleri, öğrenim gördükleri lise türü, kendilerine ilişkin başarı algıları öğrencilerdeki
128 başarı amaç yönelimleriyle anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı tespit edilmesi
129 amaçlanmaktadır. Buradan hareketle, araştırma sonucunda elde edilen verilerin öğrencileri tanıma,
130 onları yönlendirme ve gerekse de motive etmede kullanılmak üzere öğretmenlere veri sağlayacağı
131 düşünülmektedir.

133 Yöntem

134 Bu araştırma betimsel tarama türünde tasarlanmış nicel bir çalışmadır. Bu bölümde
135 araştırmanın evren ve örneklemin belirlenmesi, ölçme araçları, verilerin toplanması ve analizine
136 ilişkin bilgiler sunulmuştur.

138 Evren ve Örneklem

139 Araştırma evrenini Amasya ilinde liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye
140 İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2015-2016 öğretim yılında Amasya ilinde bulunan lise
141 sayısı 63'tür. Bu okullarda 1062 şubede öğrenim gören öğrenci sayıları ise 12544 erkek ve 11905 kız
142 olmak üzere toplam 24449'dur. Bu evrenden küme örnekleme yöntemiyle 15 lise örnekleme dâhil
143 edilmiştir. Örnekleme giren okullardan her sınıf düzeyinde bir şube rasgele örnekleme yöntemiyle
144 seçilmiş ve bu şubelerde ölçme araçları uygulanmıştır. Uygulama sonucunda 796 öğrenciden elde
145 edilen veriler analize dâhil edilmiştir.

147 Ölçme Araçları

148 Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ve Türkçeye Arslan ve
149 Akın (2015) tarafından uyarlanan 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.
150 Toplam 26 maddeden oluşan ölçeğin öğrenme yaklaşma (8 madde), öğrenme kaçınma (5 madde),
151 performans yaklaşma (7 27 dde) ve performans kaçınma (6 madde) olmak üzere 4 alt boyutu
152 bulunmaktadır. Maddeler hiçbir zaman (1) ve her zaman (5) arasında değişen 5 sıklık derecesiyle
153 yanıtlanmaktadır. Akın (2006) tarafından 728 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen uyarlama çalışması
154 48 gularına göre ölçek dört boyutlu yapısıyla toplam puan 3 ki değişimin %67.25'ini açıklamaktadır.
155 Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0.92 ile 0.97 arasında, test tekrar test 34 enilrlik
156 katsayıları ise 0.77 ile 0.86 arasında bulunmuştur. Bu çalışmada da Cronbach alfa iç tutarlılık
157 katsayıları sırasıyla 0.73, 0.62, 0.75 ve 0.59 olarak hesaplanmıştır. Alt boyut puanları hesaplanırken
158 toplam puan o alt boyutun içerdiği madde sayısına bölünmüştür. Bireyin hangi başarı yönelimini
159 benimsediği ise en yüksek puanı aldığı alt boyut olarak belirlenmiştir.

161 Verilerin Toplanması

162 Veriler araştırmacılar tarafından örnekleme seçilen okullara gidilerek toplanmıştır. Okula
163 gidildiği gün okul idaresinin iş birliği ile her sınıf düzeyinden bir şube seçilmiş, ölçme araçları ders
164 saatleri içinde, sınıfta ve gözetim altında uygulanmıştır.

166 Verilerin Analizi

167 Veriler analiz edilmeden önce kullanılması düşünülen testlerin varsayımları kontrol edilmiştir.
 168 Normallik varsayımının incelenmesinde basıklık ve çarpıklık katsayılarının -1 ve +1 arasında yer
 169 alması kriterine bakılmış ayrıca histogram ve Q and Q grafikleri incelenmiştir. Bu verilere göre puan
 170 dağılımlarının normallik va 16 mını sağlamaktadır. Bundan ötürü iki ortalama arasındaki farkın
 171 karşılaştırılmasında ilişkisiz t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans
 172 analizi yöntemi kullanılmıştır. Varyans analizinde farklı bulunan grupların tespiti asgari önemli fark
 173 (LSD) yöntemiyle yapılmıştır. Öğrencilerin başarı amaç yönelimleri ile belirlenen değişkenler
 174 arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ki-kare testi kullanılmıştır.

175

176

Bulgular

177

178

179

180

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Lise Türü Değişkenlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde	Lise Türü		
			Sayı	Yüzde	
Erkek	327	41.1	Anadolu Lisesi	325	40.8
			Sosyal Bilimler Lisesi	58	7.3
Kız	469	58.9	Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	39	4.9
			İmam Hatip Lisesi	64	8.0
Toplam	796	100.0	Otelcilik ve Turizm Lisesi	53	6.7
Sınıf	Sayı	Yüzde			
1			Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	97	12.2
2	226	28.4	Ticaret Meslek Lisesi	59	7.4
3	176	22.1	Kız teknik ve Meslek Lisesi	56	7.0
4	163	20.5	Fen Lisesi	45	5.7
Toplam	796	100.0	Toplam	796	100.0

181

182

183

184

185

186

187

188

Tablo 2'de öğrencilerin %41.1'i erkek, %58.9'u kız öğrencidir. %29'u birinci sınıfta, %20.5'i ise son sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%40.8) Anadolu lisesinde öğrenim görmektedir. Teknik ve endüstri meslek lisesinde öğrenip görüp araştırmaya katılmış olan öğrencilerin oranı %12.2'dir. Bu oran diğer lise türlerinde %4.9 ile %8.0 arasındadır.

Tablo 3. Öğrencilerin 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

İstatistik	Öğrenme	Öğrenme	Performans	Performans
	Yaklaşma	Kaçınma	Yaklaşma	Kaçınma
Ortalama	3.77	3.23	3.12	2.81
Medyan	3.75	3.20	3.14	2.83
Mod	3.75	3.40	3.29	2.5
Standart Sapma	0.66	0.80	0.90	0.78

189

190

191

192

193

194

195

Tablo 3'te öğrencilerin 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeğinden aldıkları puanların tanımlayıcı istatistikleri sunulmuştur. Ortalamalar incelendiğinde öğrenme yaklaşma alt ölçeği puan ortalamasının en yüksek, performans kaçınma alt ölçeği puan ortalamasının ise en düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Öğrenme		Performans	
		Yaklaşma	Kaçınma	Yaklaşma	Kaçınma
		\bar{x}	S	\bar{x}	S

Köstereliöglü, İ., Çelen, Ü., Akın Köstereliöglü, M., & Ahıska, A. R. (2018). Lise öğrencilerinin başarı amaç yönelimleri.(), 1-17. doi:.....

Erkek	327	3.69	0.73	3.10	0.82	3.22	0.88	2.88	0.81
Kız	469	3.83	0.60	3.32	0.78	3.04	0.90	2.76	0.75
Toplam	796	14.77	0.66	3.23	0.80	3.12	0.90	2.81	0.78
t, p		t=-2.96, p=0.003		t=-3.83, p=0.000		t=2.75, p=0.006		t=2.07, p=0.039	

196

197

198

199

200

201

202

203

Tablo 4'te erkek ve kız öğrencilerin 2x2 başarı amaç yönelimi alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur. Bütün alt ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma alt ölçeklerinde kızların, performans yaklaşma ve performans kaçınma alt ölçeklerinde ise erkeklerin puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre En Yüksek Puan Alınan Alt Ölçekler

Cinsiyet	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	167	51.1	48	14.7	68	20.8	44	13.5
Kız	281	59.9	86	18.3	72	15.4	30	6.4
Toplam	448	56.3	134	16.8	140	17.6	74	9.3

$\chi^2=17.78, p=0.000$

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

Öğrencilerin en yüksek puana sahip oldukları ölçek başarı amaç yönelimi türü olarak belirlenmiş bu dağılımın cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin olarak yapılan karşılaştırma Tablo 4'te sunulmuştur. Öğrencilerin yarıdan fazlasının (%56.3) en yüksek puana sahip olduğu alt ölçek öğrenme yaklaşmadır. Bu öğrenme yaklaşımında yer alma yüzdesi kızlarda (%59.9) erkeklerden (%51.1) yüksektir. Benzer şekilde öğrenme kaçınma yaklaşımında yer alan kızların oranı (%18.3), erkeklerden (%14.7) fazladır. Performans yaklaşma ve performans kaçınma yaklaşımında ise durum tersine dönmüş ve bu yaklaşımlardaki erkek oranları kız oranlarından yüksek bulunmuştur. Yapılan karşılaştırmada başarı amaç yönelimi türlerinin dağılımının kız ve erkeklerde farklı olduğu bulunmuştur ($\chi^2=17.78, p < 0.05$).

Tablo 6. 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Sınıf	n	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
		\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
1	231	3.82	0.68	3.27	0.83	3.24	0.91	2.86	0.80
2	226	3.73	0.64	3.16	0.78	3.15	0.83	2.82	0.77
3	176	3.77	0.66	3.26	0.74	3.15	0.89	2.91	0.77
4	163	3.76	0.67	3.24	0.86	2.85	0.93	2.62	0.75
Toplam	796	22.77	0.66	3.23	0.80	3.12	0.90	2.81	0.78
F, p		F=0.77, p=0.511		F=0.83, p=0.480		F=6.56, p=0.000		F=4.59, p=0.003	

217

218

219

220

221

222

223

224

225

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre 2x2 başarı amaç yönelimi puan ortalamaları Tablo 5'te sunulmuştur. Öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma alt ölçeklerinden alınan puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre farklılık göstermediği ilmiştir ($p > 0.05$). Performans yaklaşma ve kaçınma alt ölçeklerinde ise sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık söz konusudur ($p < 0.05$). Yapılan ikili karşılaştırmalarda her iki alt ölçekte de 4. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden düşük olduğu bulunmuştur.

Tablo 7. Sınıf Düzeyine Göre En Yüksek Puan Alınan Alt Ölçekler

Sınıf	Öğrenme	Öğrenme	Performans	Performans
-------	---------	---------	------------	------------

Köstereliöglü, İ., Çelen, Ü., Akın Köstereliöglü, M., & Ahıska, A. R. (2018). Lise öğrencilerinin başarı amaç yönelimleri. (), 1-17. doi:.....

	Yaklaşma		Kaçınma		Yaklaşma		Kaçınma	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1	126	54.5	42	18.2	43	18.6	20	8.7
2	133	58.8	31	13.7	35	15.5	27	11.9
3	97	55.1	26	14.8	35	19.9	18	10.2
4	92	56.4	35	21.5	27	16.6	9	5.5
Toplam	448	56.3	134	16.8	140	17.6	74	9.3

226 $\chi^2=10.32, p=0.325$

227

228

229

230

231

232

233

Tablo 7'de öğrencilerin en yüksek puana sahip oldukları ölçek başarı amaç yönelimi türünün sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin olarak yapılan karşılaştırma sunulmuştur. Yapılan karşılaştırmada başarı amaç yönelimi türlerinin dağılımının sınıf düzeyine göre farklı olmadığı görülmektedir ($\chi^2=10.32, p>0.05$).

Tablo 8. 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği Puanlarının Lise Türüne Göre Karşılaştırılması

Lise Türü	n	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
		\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
Anadolu, Fen, Sosyal Bilimler L.	428	3.70	0.65	3.20	0.81	2.86	0.86	2.71	0.75
İmam Hatip Lisesi	64	3.86	0.65	3.13	0.82	3.44	0.90	2.73	0.81
Meslek Liseleri	304	3.86	0.67	3.31	0.78	3.40	0.84	2.97	0.80
Toplam	796	3.77	0.66	3.23	0.80	3.12	0.90	2.81	0.78
F, p		F=5.97, p=0.003		F=2.30, p=0.101		F=40.61, p=0.000		F=9.86, p=0.000	

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

Öğrencilerin 2x2 başarı amaç yönelimi ölçeğinden almış oldukları puanların lise türüne göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde öğrenme kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının lise türüne göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$). Diğer alt ölçek puan ortalamaları ise lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklıdır ($p<0.05$). Öğrenme yaklaşma ve performans yaklaşma alt ölçeklerinde imam hatip ve meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamaları Anadolu, fen ve sosyal bilimler liselerinde öğrenim gören öğrencilerden yüksektir. Performans kaçınma alt ölçeğinde ise meslek lisesi öğrencilerinin puan ortalamaları diğer liselerdeki öğrencilerin puan ortalamalarından yüksektir.

Tablo 9. Lise Türüne Göre En Yüksek Puan Alınan Alt Ölçekler

Lise Türü	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Anadolu, Fen, Sosyal Bilimler L.	250	58.4	80	18.7	53	12.4	45	10.5
İmam Hatip Lisesi	34	53.1	8	12.5	20	31.2	2	3.1
Meslek Liseleri	164	53.9	46	15.1	67	22.0	27	8.9
Toplam	448	56.3	134	16.8	140	17.6	74	9.3

245 $\chi^2=23.04, p=0.001$

246

247

248

249

250

251

Tablo 9'da en yüksek alınan alt ölçeğin lise türlerine göre dağılımı sunulmuştur. Yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre benimsenen öğrenme yaklaşımı ile lise türü arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$). Öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma yönelimini benimseyen öğrenci oranı Anadolu fen ve sosyal bilimler liselerinde öğrenim gören öğrencilerde diğer öğrencilerden yüksektir. En belirgin farklılık performans yaklaşma alt ölçeğinde göze çarpmaktadır. Bu yönelimi benimseyen

252 öğrenci oranı imam hatip lisesindeki öğrencilerde %31.2, meslek liselerinde %22.0 ve Anadolu, fen
253 ve sosyal bilimler liselerinde %12.4'tür.

254

255 **Tablo 10.** 2x2 Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği Puanlarının Öğrencilerin Başarı Algılarına Göre
256 Karşılaştırılması

Başarı Algısı	n	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
		\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
Başarısız	29	3.19	0.80	2.99	1.02	2.95	0.95	2.67	0.80
Kısmen Başarısız	93	3.43	0.63	3.12	0.82	2.99	0.89	2.96	0.78
Kısmen Başarılı	447	3.76	0.60	3.23	0.76	3.08	0.87	2.80	0.79
Başarılı	227	4.02	0.66	3.32	0.82	3.25	0.92	2.79	0.74
Toplam	796	3.77	0.66	3.23	0.80	3.12	0.90	2.81	0.78
F, p		F=28.85, p=0.000		F=2.50, p=0.058		F=2.75, p=0.042		F=1.56, p=0.198	

257

258 Öğrencilerin başarı amaç yönelimi alt ölçeğinden aldıkları puanların başarı algılarına göre
259 karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir. Öğrenme yaklaşma ve performans
260 kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları öğrencilerin başarı algılarına göre anlamlı bir farklılık
261 göstermemektedir ($p>0.05$). Öğrenme yaklaşma ve performans yaklaşma alt ölçekleri puan
262 ortalamaları ise başarı algısına göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p<0.05$).
263 Öğrenme yaklaşma alt ölçeğinde başarılı olduğunu düşünen öğrencilerin puan ortalaması diğer
264 başarı algısı durumlarından, kısmen başarılı olduğunu düşünenlerinki ise kısmen başarısız ve
265 başarısız olanlardan yüksektir. Performans yaklaşma alt ölçeğinde ise başarılı olduğunu düşünen
266 öğrencilerin puan ortalamaları diğerlerinden yüksektir.

267

268 **Tablo 11.** Öğrencinin Başarı Algısına Göre En Yüksek Puan Alınan Alt Ölçekler

Başarı Algısı	Öğrenme Yaklaşma		Öğrenme Kaçınma		Performans Yaklaşma		Performans Kaçınma	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Başarısız	12	41.4	3	10.3	10	34.5	4	13.8
Kısmen Başarısız	35	37.6	24	25.8	16	17.2	18	19.4
Kısmen Başarılı	252	56.4	75	16.8	75	16.8	45	10.1
Başarılı	149	65.6	32	14.1	39	17.2	7	3.1
Toplam	448	56.3	134	16.8	140	17.6	74	9.3

269 $\chi^2=41.97, p=0.000$

270

271 Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin başarı algılarıyla en yüksek puan aldıkları başarı amaç
272 yönelimi alt ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendini kısmen
273 başarılı ve başarılı gören öğrencilerin öğrenme yaklaşma yönelimini benimseme yüzdesi kısmen
274 başarısız ve başarısız görenlerden fazladır. Kısmen başarısız öğrencilerde öğrenme kaçınma ve
275 performans kaçınma yönelimini benimseme yüzdesi, başarısız gören öğrencilerde ise performans
276 yaklaşma yönelimini benimseyen öğrenci yüzdesi diğerlerinden fazladır.

277

278 Tartışma

279 Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, tüm ölçek alt puan ortalamaları arasında istatistiksel
280 olarak öğrenme amaç yönelimi alt ölçeklerinde kızların, performans amaç yönelimi alt ölçeklerinde
281 ise erkeklerin lehine anlamlı sonuç elde edilmiştir. Smith ve Sinclair (2005) ise araştırmalarında
282 katılımcıların cinsiyetleri ile başarı amaç yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir.

283 Bunun yanısıra, Ablard ve Lipschultz (1998) kızların öğrenmeye Freudenthaler, Spinath ve Neubaue
 284 (2008) ise erkeklerin performansa önem verdiklerini tespit etmişlerdir. Hanrahan ve Cerin (2009) da
 285 kızların öğrenme-yaklaşma yöneliminde oldukları bulgusunu elde etmiştir. Barron, Finney, Davis ve
 286 Owens (2003) araştırmalarında yüksek yeterlik beklentisi ile akademik başarısının öğrenme ve
 287 performans yaklaşma yönelimlerini yordadığını tespit etmiş, söz konusu beklenti ve akademik
 288 başarının düşük olmasının da performans-kaçınma yönelimleri ile ilişkili olduğunu bulmuştur.
 289 Araştırmada ayrıca, performans-yaklaşma amaçlarının olumlu akademik sonuçlara olumlu yönde
 290 ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İzci ve Koç (2012) araştırmalarında pedagojik formasyon eğitimi alan
 291 öğrenciler üzerinde yürüttüğü araştırmada, katılımcıların cinsiyetlerinin öğrenme yönelimi,
 292 performans-yaklaşma, performans-kaçınmaya nazaran anlamlı düzeyde farklılık olmadığı bulgusunu
 293 elde etmiştir. Küçüköglü, Kaya ve Turan (2010) araştırmalarında öğrenme yönelimi ve performans-
 294 yaklaşma yöneliminin öğrencilerin başarı düzeylerinde yüksek düzeyde etkiye sahip olduğunu,
 295 performans-kaçınma yönelimlerinin ise öğrenci başarıları üzerinde daha az bir etki düzeyine sahip
 296 olduğu bulgusunu elde etmiştir. Pekrun, Elliot ve Maier (2006) da araştırmalarında amaç
 297 yönelimlerinin performans amaçları üzerinde etkili olduğu bulgusunu elde etmiştir. Régner, Loose
 298 ve Dumas (2009) aileler ve öğretmenler tarafından sağlanan akademik izleme algılarının öğrencileri
 299 performans amaç yönelimlerine yönlendirdiği bulgusunu elde etmiştir. Rosas (2015) araştırmasında
 300 performans-yaklaşmanın akademik performans üzer³de pozitif bir yordayıcı olduğu bulgusunu elde
 301 etmiştir. Soltaninejad (2015) araştırmasında öğrenme-yaklaşma, öğrenme-kaçınma amaç
 302 yönelimlerinin performans-yaklaşma, performans-kaçınma amaç yönelimleri ile negatif yönde
 303 ilişkielde etmiştir.

304

305 Araştırmada öğrencilerin en yüksek puana sahip oldukları yönelim, öğrenme amaç yönelimi
 306 olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının en yüksek puana sahip olduğu alt ölçek ise
 307 öğrenme yaklaşmadır. Bu öğrenme yaklaşımında yer alma yüzdesi kızlarda erkeklerden yüksektir.
 308 Benzer şekilde öğrenme kaçınma yaklaşımında yer alan kızların oranı erkeklerden fazladır.
 309 Performans yaklaşma ve performans kaçınma yaklaşımında ise durum tersine dönmüş ve bu
 310 yaklaşımlardaki erkek oranları kız oranlarından yüksek bulunmuştur. Küçüköglü, Kaya ve Turan
 311 (2010) araştırmalarında katılımcıların öğrenme yönelimi ortalamaları değerlendirildiğinde kız
 312 öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Katılımcıların cinsiyet
 313 değişkenine göre performans-yaklaşma yönelimlerine ilişkin ortalamaların kız öğrenciler lehine
 314 anlamlı düzeyde farklılaştığını, performans-kaçınma yönelimlerine ilişkin ortalamalarda ise
 315 farklılaşmadığını¹⁹ tespit edilmiştir (Küçüköglü, Kaya ve Turan (2010). Buldur (2014) ise
 316 araştırmasında öğrencilerin sınıf-içi değerlendirme ortamına dair algıları ile başarı amaç yönelimleri
 317 arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, ancak katılımcıların cinsiyetlerinin benimsenen başarı amaç
 318 yönelimi üzerinde etkili olmadığını tespit etmiştir. Dinç (2010) ve Aydın (2014)'ın öğretmen adayları
 319 üzerinde yürüttüğü araştırmada öğretmen adayları en çok öğrenme yönelimine sahip maddelere
 320 yönelim göstermişlerdir. Arslan (2011) da araştırmasında aday öğretmenlerin öğrenme
 321 yönelimlerinin performans yönelimlerine göre daha yüksek olduğunu tespit etmiş ve öğretmen
 322 adaylarının olumsuz eleştirilerden uzak durmak ve kendilerini kanıtlamaktan ziyade, ihtiyaç
 323 duydukları bilgi ve becerileri edinmek amacıyla derse katıldıklarını tespit etmiştir.

324

325 Araştırmada, öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma alt ölçeklerinden alınan puan
 326 ortalamalarının sınıf düzeyine göre farklılık göstermediği görülmüştür. Buradan hareketle,
 327 öğrenmeye ilişkin öğrenende oluşan motivasyon öğrenme odaklı olduğundan dolayı hangi sınıf
 328 seviyesinde olursa olsun motivasyonlarının olumsuz etkilenmediği söylenebilir. Bu kapsamda
 329 Rawsthorne ve Elliot (1999)'un 1971-1997 yılları arasında başarı hedefleri ve içsel mo¹tivasyon
 330 konusunda yayınlanan makaleler üzerinde yaptıkları meta analiz sonuçlarına göre de öğrenme
 331 hedeflerinin, performans hedeflerine göre içsel motivasyon üzerinde daha etkili olduğu tespit
 332 edilmiştir. Harackiewicz, Durik, Barron, Linnenbrink-Garcia, ve Tauer (2008) araştırmalarında,

332

333 öğrenme amaç yönelimlerinin öğrencilerin ilgisini arttırdığını ve motivasyon kaynağı olduğunu tespit
 334 4'ü müştür. Akın (2008) ise araştırmasında öz-duyarlık ve başarı yönelimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve
 335 öz-duyarlığın öz-sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik alt boyutlarının öğrenme-
 336 yaklaşma ve öğrenme-kaçınma yönelimleriyle pozitif, performans-yaklaşma ve performans-kaçınma
 337 yönelimleri 4'ü negatif ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan, öz-duyarlık ile ilgili diğer alt
 338 boyutlarda öz-yargılama, izolasyon ve aşırı özdeşleşme ise öğrenme-yaklaşma ile negatif, öğrenme-
 339 kaçınma, performans-yaklaşma ve performans-kaçınma yönelimleriyle pozitif ilişkili bulunmuştur.
 340 Bartels ve Magun-Jackson (2009) araştırmalarında öz düzenleme ve amaç yönelimi arasındaki ilişkiyi
 341 incelemiş ve katılımcıların başarıya duydukları ihtiyaç ile öz-düzenleme arasında anlamlı bir ilişki
 342 tespit etmiştir. Araştırma sonucunda, başarısız olma kaygısı ve öz-düzenleme becerisi arasında
 343 negatif yönlü bir ilişki tespit edilirken, amaç yönelimlerinin bu 26'ı etkilemediği bulunmuştur
 344 (Bartels ve Magun-Jackson, 2009). Kadioğlu ve Kondakçı (2014) lise öğrencilerinin kimya dersine
 345 ilişkin benimsedikleri öğrenme stratejileri ile sahip oldukları hedef yönelimlerini incelediği
 346 araştırmasında, öğrenme-yaklaşma hedefleriyle bilişüstü öz düzenleme stratejileri arasından anlamlı
 347 düzeyde ilişki tespit etmiş ve yeni beceriler kazanmak isteyen öğrencilerin yüksek düzeyde
 348 farkındalıkla ders çalışırken plan yapma stratejilerinden yararlandığı bulgusunu elde etmiştir.
 349 Hulleman, Durik, Schweigert ve Harackiewicz (2008) araştırmalarında öğrenme-yaklaşma amaçları
 350 ve derse ilişkin ön ilginin motivasyonuyordadığını tespit etmiş ve performans-yaklaşma amaçlarının
 351 öğrenmeye karşı olumlu tutumu açıkladığı bulgusuna erişmişlerdir. Isoard-Gauthier, Guillet-
 352 Descas. ve Duda (2013) da araştırmalarında sezon başında öğrenme-yaklaşma amaçları yüksek olan
 353 sporcuların sezon sona erdiğinde daha düşük seviyede tükenmişlik yaşadıklarını bulmuştur.
 354 Küçüköglü, Kaya ve Turan (2010) araştırmalarında sınıf 15'etmenliği programına devam eden
 355 öğretmen adaylarının öğrenme yönelimlerini incelemiş ve 1. sınıfta öğrenim gören öğrenciler 15'ine
 356 anlamlı düzeyde bir farklılaşma; katılımcıların performans-yaklaşma yönelimlerine ilişkin 1. sınıfta
 357 öğrenim gören öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık olduğunu, performans-kaçınma yönelimi
 358 ortalamalarında ise sınıf değişkenine göre farklılık olmadığını tespit etmiştir.
 359

360 Öğrenim görülen lise türü açısından ele alındığında, öğrenme kaçınma alt ölçeği puan
 361 ortalamalarının lise türü değişkeni açısından farklılık göstermediği bulunmuştur. Diğer alt ölçek
 362 boyutlarında ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, öğrenme
 363 yaklaşma ve performans yaklaşma alt ölçeklerinde imam hatip ve meslek lisesinde öğrenim gören
 364 öğrencilerin puan ortalamaları Anadolu, fen ve sosyal bilimler liselerinde öğrenim gören
 365 öğrencilerden yüksektir. Performans kaçınma alt ölçeğinde ise meslek lisesi öğrencilerinin puan
 366 ortalamaları diğer liselerdeki öğrencilerin puan ortalamalarından yüksektir. Analiz sonuçlarına göre
 367 benimsenen öğrenme yaklaşımı ile lise türü arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrenme
 368 yaklaşma ve öğrenme kaçınma yönelimini benimseyen öğrenci oranı Anadolu, fen ve sosyal bilimler
 369 liselerinde öğrenim gören öğrencilerde diğer öğrencilerden yüksektir. En belirgin farklılık
 370 performans yaklaşma alt ölçeğinde göze çarpmaktadır. İzci ve Koç (2012) araştırmalarında
 371 katılımcıların mezun olduğu lise türünün başarı yönelimlerinin alt boyutları, öğrenme yönelimi,
 372 performans-yaklaşma, performans kaçınmaya göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna
 373 ulaşmıştır.
 374

375 Araştırmada ayrıca öğrenme yaklaşma ve performans kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları
 376 öğrencilerin başarı algılarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğrenme
 377 yaklaşma ve performans yaklaşma alt ölçekleri puan ortalamaları ise başarı algısına göre istatistiksel
 378 olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Öğrenme yaklaşma alt ölçeğinde başarılı olduğunu düşünen
 379 öğrencilerin puan ortalaması diğer başarı algısı durumlarından, kısmen başarılı olduğunu
 380 düşünenlerinki ise kısmen başarısız ve başarısız olanlardan yüksektir. Performans yaklaşma alt
 381 ölçeğinde ise başarılı olduğunu düşünen öğrencilerin puan ortalamaları diğerlerinden yüksektir. İzci
 382 ve Koç (2012) araştırmalarında pedagojik formasyon öğrencilerinin akademik başarıya ilişkin

383 algılarının öğrenme yönelimine göre anlamlı farklılık göstermediğini, ancak performans-yaklaşma, 6
384 performans-kaçınmaya göre anlamlı düzeyde farklılaştığını ve bu farklılığın da akademik başarı 6
385 algıları “orta düzeyde başarılı” olanların lehinde olduğunu tespit etmiştir.

386
387 Wang, Liu, Lochbaum ve Stevenson (2009), 309 üniversite öğrencisi ile bir çalışma
388 gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, öğrenciler 44 endi yetenek algılarına göre fiziksel aktiviteler
389 konusunda iki gruba ayırmışlardır. Bir grupta üst düzey yetenek grubu diğer grupta da düşük düzey
390 yetenek algısına sahip öğrenciler yer almaktadır. Araştırmacılar iki grupta da hedef yönelimleri 1
391 öğrencilerin içsel motivasyonu ne gibi bir etki yaptığını ortaya koymuşlardır. Araştırma sonunda iki
392 grupta da sadece öğrenme yaklaşma hedeflerinin öğrencilerin içsel motivasyonu pozitif yönde ve
393 anlamlı (üst düzey yetenek grubu için $\beta = .56$, düşük düzeyde yetenekli grup için $\beta = .94$) etki olduğu
394 tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrenme kaçınma hedeflerinin ise sadece düşük düzey yetenek
395 grubundaki öğrenciler için içsel motivasyonu anlamlı olmakla birlikte negatif yönde etkili yaptığı ($\beta =$
396 $-.35$) tespit edilmiştir. Araştırmacılar performans kaçınma ve performans yaklaşma hedeflerinin her
397 iki grupta da içsel motivasyonla ilişkisi tespit edilmemiştir.

398
399 Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin başarı algılarıyla en yüksek puan aldıkları başarı amaç
400 yönelimi alt ölçeği arasında istatistiksel açıdan manidar bir ilişki bulunmaktadır. Kendini kısmen
401 başarılı ve başarılı gören öğrencilerin öğrenme yaklaşma yönelimini benimseme yüzdesi kısmen
402 başarısız ve başarısız görenlerden fazladır. Kısmen başarısız öğrencilerde öğrenme kaçınma ve
403 performans kaçınma yönelimini benimseyen öğrenci yüzdesi diğerlerinden fazladır. Ames ve Archer (1988)
404 yaptıkları çalışmada, sınıf içerisinde amaç yönelimli öğrencilerin etkili stratejiler kullandıklarını,
405 zorlayıcı çalışmaları tercih ettiklerini ve başarının çaba sonucu ortaya çıkan bir durum olduğunu
406 düşündüklerini tespit etmiştir. Akın ve Arslan (2014) başarı amaç yönelimleri ile kararlılık arasındaki
407 ilişkiyi incelemiş ve araştırma sonucunda, öğrenme-yaklaşma amaç yönelimini kararlılık ile pozitif
408 yönde ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan, öğrenme-kaçınma amaç yönelimi, performans
409 / yaklaşma/kaçınma amaç yönelimlerinin kararlılık ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.
410 Araştırma bulgularına göre, başarı amaç yönelimleri kararlılığın önemli bir belirleyicisi olduğu ve
411 başarı ve motivasyon ile doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir. Akpur (2016), üniversite
412 öğrencilerinin amaç yönelim davranışları ile akademik başarılarını incelediği çalışmasında,
413 öğrenme-yaklaşma, öğrenme-kaçınma ve performans yaklaşmanın akademik başarının önemli
414 yordayıcıları olmadığını, Antoniou (2014) ise öğrenme-yaklaşma ve öğrenme-kaçınmanın akademik
415 başarının olumlu yönde yordayıcıları olduğu bulgusunu elde etmiştir.

416

417

418

Sonuç ve Öneriler

419

Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir.

420

- 421 • Ortalamalar incelendiğinde öğrenme yaklaşma alt ölçeği puan ortalamasının en yüksek,
3 performans kaçınma alt ölçeği puan ortalaması ise en düşüktür.
- 422 • Öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma alt ölçeklerinde kızların, performans yaklaşma ve
423 performans kaçınma alt ölçeklerinde ise erkeklerin puan ortalaması daha yüksektir.
- 424 • Öğrencilerin sınıf düzeyleri başarı amaç yönelimi puan ortalamaları sınıf düzeyine göre
425 farklılık göstermemektedir.
- 426 • Öğrencilerin lise türüne göre puanları incelendiğinde öğrenme kaçınma alt ölçeği puan
427 ortalamalarının lise türüne göre farklılık göstermediği diğer alt ölçek puan ortalamalarında
428 ise istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık bulunmamaktadır.
- 429 • Öğrencilerin başarı algılarıyla en yüksek puan aldıkları başarı amaç yönelimi alt ölçeği
430 arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendini kısmen başarılı ve
431 başarılı gören öğrencilerin öğrenme yaklaşma yönelimini benimseme yüzdesi kısmen
432 başarısız ve başarısız görenlerden fazladır.

433

434

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

435

- Okullarda rehberlik servislerinin öğrencilere düzenleyeceği başarı amaç yönelimi anketleri aracılığıyla öğrencilerin başarı yönelimleri ortaya konulabilir.

436

- Elde edilen sonuçlar öğretmenlerle paylaşarak öğrencilerin daha iyi tanınması sağlanabilir.

437

- Öğrencilerin başarı yönelimlerinin dikkate alınacağı öğrenme grupları oluşturarak öğrenme çıktıları değerlendirilebilir.

438

- Öğrencileri öğrenme yaklaşma odaklı olacak biçimde öğrenmeye yönlendirmek ve motivasyonu sürdürmeye yönelik uygulamalara yer verilebilir.

441

- İleriki süreçlerde yapılacak farklı araştırmalarda, öğrencilerin başarı yönelimlerini etkileyen etmenler üzerine öğrencilerle görüşmeler yapılarak araştırma derinleştirilebilir.

442

443

444

445

446

447

11roduction

448

The purpose of instructional activities is to achieve the objectives of the curriculum.

449

Achieving the objectives of the curriculum is associated with the term “success”. Students follows different paths to obtain success. One of the theories which attempts to explains the means that are employed by students is Goal Orientation Theory. It dwells on motivations for success and the positive and negative behaviors displayed by the students, including active engagement to the courses and appreciating the learning as well as drop out and absenteeism (Schunk, Pintrich ve Meece, 2008). Emerging evidence suggests that learners are often apt to adopt two tendencies as to academic motivation, such as mastery goal or performance goal orientation (Ames ve Archer, 1988; Elliot ve McGregor, 2001). This model, cited as Traditional Goal Orientation Model, underpins that learners who pursue academic behaviors in order to develop their skills and who assess their competence according to their self-improvement could be labeled as having a mastery goal orientation, whereas those with academic behaviors in order to display their skills and assess their competence according to others (Xiang, 2008) would be labeled as having a performance goal orientation (Agbuga and Xiang, 2008). In a nutshell, mastery goal orientation is related to having positive attitudes to being successful, learning, giving effort and competing with yourself. Alternatively, performance goal orientation is concerned about the performance in relation to others, is focused on performing better than others and presumes that achievement can be reached via less efforts (Agbuga, 2014).

465

466

467

Method

468

This study employed a quantitative research method, designed as a descriptive one. The sample for the study was drawn from students who study in Amasya Province of Turkey. There were 24449 students of whom were 12544 male and 11905 female students in 1062 classes according to Turkish Statistical Institute (TIS) data. Participation from 25 high schools in Amasya city out of a total of 63 schools in 2015-2016 education year was solicited. A class in each grade among the sampling schools was randomly recruited and data was obtained through data collection instruments in these randomly selected classes. The data collection instrument was submitted to 796 students. In order to obtain data, a questionnaire developed by the researcher and 2X2 Achievement Goal Orientations Scale, adopted to Turkish by Arslan and Akın (2015) were employed in order to collect data in the study. The scale encompassed 4 subdimensions with total of 26 items. Independent samples t-test was used to compare the means of two independent samples, while One-Way ANOVA was employed to make multiple comparisons. For evaluating differences among the groups, the least significance difference (LSD) method was employed. The chi-square test was applicable to while examining the relation between the variables based on a hypothesis.

481

482

483

484

Findings ²⁵

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

Result ²⁹

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

Recommendations

524

525

526

527

528

529

530

Employing the statistical analysis, it was found that the mean score of the learning approach goal orientation subscale was the highest, whereas performance avoidance goal orientation was the lowest. Female participants had the highest scores in learning approach and learning avoidance goal orientations subscales, while the male counterparts had the highest scores in performance approach and performance avoidance subscales. The mean scores obtained from learning approach and learning avoidance goal orientation subscales didn't show any significant differences according to grade level, whereas a statistical significant difference was found in performance approach and performance avoidance subscales according to grade level. To determine whether the mean scores of the 4th grade students are significantly different from other grade levels, pairwise comparisons were employed and it was found that the mean scores of the 4th grade students are lower than the other grades in both subscales. When it was evaluated in terms of school type, it was found that the mean scores of Religious Vocational and other vocational high school students had higher mean scores in learning approach and performance approach goal orientation subscales than the students attending Anatolian, Science and Social Sciences high schools. The mean scores of the vocational students, on the other hand, were higher than the scores of the students of the other type of high school in the performance avoidance subscale. In the learning approach subscale, the mean scores of the students who perceived themselves as successful were higher than the others, while those who regarded themselves partly successful were higher than the students who were unsuccessful and partly unsuccessful. In the performance approach subscale, mean scores of the students considering themselves successful were higher than the other students. The percentage of the students regarding themselves as successful or partly successful in learning approach tendency was higher than the students considering themselves unsuccessful or partly unsuccessful. The percentage of the students regarding themselves as partly successful in learning avoidance and performance avoidance tendency was higher than percentage of the students who adopted a performance approach goal orientation motivation.

When the mean scores are evaluated, it can be mentioned that the mean score of the learning approach subscale is the highest, whereas that of performance avoidance is the lowest. Female students have higher scores in learning approach and learning avoidance goal orientations, while male counterparts have higher scores in performance approach and performance avoidance goal orientations. The goal orientation mean scores of learners don't show any significant differences in terms of grade level. When the scores of the learners according to school type are examined, it can be noted that there is no statistical difference in the learning avoidance subscale scores of the students and there is meaningful statistical difference in the other subscale mean scores. A statistical significant difference is found between the scores of success perceptions of the students and goal orientation tendency subscale.

The goal orientations of the students can be revealed through goal orientation questionnaires conducted by counselling services in schools. The obtained results can be shared with teachers so that they can know them well. Learner groups can be formed thanks to these analyses based on the goal orientations of the students. Activities can be designed to lead students to learning designed for learning approach and it helps students continue their motivation. Based on the findings of this present study, this paper is believed to serve as a base for future studies on in-depth interviews on the factors affecting the goal orientations of the students.

Lise Öğrencilerinin Başarı Amaç Yönelimleri

ORIGINALITY REPORT

10%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	www.researchgate.net Internet	84 words — 1%
2	www.phdernegi.org Internet	55 words — 1%
3	pdfs.semanticscholar.org Internet	54 words — 1%
4	www.ejer.com.tr Internet	48 words — 1%
5	AĞBUĞA, Bülent. "3 x 2 Başarı Hedef Modeli Ölçeğinin Türk Lisans Öğrencileri İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", Hacettepe Üniversitesi, 2014. Publications	43 words — 1%
6	www.e-dusbed.com Internet	28 words — < 1%
7	j-humansciences.com Internet	24 words — < 1%
8	hemsirelik.ege.edu.tr Internet	21 words — < 1%
9	dergipark.gov.tr Internet	19 words — < 1%
10	efdergi.inonu.edu.tr Internet	18 words — < 1%

11	www.sporbilimleri.org.tr Internet	18 words — < 1%
12	docobook.com Internet	18 words — < 1%
13	dspace.stir.ac.uk Internet	17 words — < 1%
14	Lin Cassidy. "Fire, wealth and access to wetland resources in the panhandle of Botswana's Okavango delta", 2009 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium, 2009 Crossref	16 words — < 1%
15	ŞAHİN, Çavuş and ERSOY, Ersin. "Sınıf öğretmeni adaylarının yeni ilköğretim programındaki ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algıları", Çukurova Üniversitesi, 2009. Publications	14 words — < 1%
16	mobbingtezler.blogspot.com Internet	14 words — < 1%
17	sbd.ksu.edu.tr Internet	14 words — < 1%
18	KUTSAL, Dilşad and BİLGE, Filiz. "Lise öğrencilerinin tükenmişlik ve sosyal destek düzeyleri", TUBITAK, 2012. Publications	12 words — < 1%
19	BULDUR, Serkan. "Öğrencilerin Sınıf-İçi Değerlendirme Ortamına İlişkin Algıları ile Başarı Oryantasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Cinsiyet Perspektifi", Kaligrafi Yayıncılık, 2014. Publications	12 words — < 1%
20	dergipark.ulakbim.gov.tr Internet	12 words — < 1%

21	GÜVEN, Semra. "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Kazandırdığı Yeterlikler Yönünden Değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)", Gazi Üniversitesi, 2006. Publications	11 words — < 1%
22	docs.neu.edu.tr Internet	11 words — < 1%
23	www.tebd.gazi.edu.tr Internet	11 words — < 1%
24	www.dieweltdertuerken.org Internet	11 words — < 1%
25	repositorio.ufrn.br:8080 Internet	10 words — < 1%
26	KADIOGLU, Cansel and UZUNTIRYAKI KONDAKCI, Esen. "Relationship between Learning Strategies and Goal ", Anı Yayıncılık, 2014. Publications	10 words — < 1%
27	josc.selcuk.edu.tr Internet	10 words — < 1%
28	www.medcalc.org Internet	9 words — < 1%
29	BİLİCAN, Safiye, DEMİRBAŞLI, R. Nükhet and KİLMEN, Sevilay. "Matematik dersine ilişkin Türk öğrencilerin tutum ve görüşleri: TIMSS 1999 ve TIMSS 2007 karşılaştırması", İletişim Hizmetleri, 2011. Publications	9 words — < 1%
30	acikerisim.aku.edu.tr:8080 Internet	9 words — < 1%
31	acikarsiv.ankara.edu.tr Internet	9 words — < 1%

32	er.nau.edu.ua Internet	9 words — < 1%
33	digitalcommons.usu.edu Internet	9 words — < 1%
34	Kutlu, Mustafa, Mustafa Savci, Yasin Demir, and Ferda Aysan. "Turkish adaptation of Young's Internet Addiction Test-Short Form: a reliability and validity study on university students and adolescents", <i>Anatolian Journal of Psychiatry</i> , 2015. Crossref	9 words — < 1%
35	brainmass.com Internet	8 words — < 1%
36	m.dbpia.co.kr Internet	8 words — < 1%
37	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 Internet	8 words — < 1%
38	ÇOBAN, Asım and AYLAR, Faruk. "Türkiye'de Yarma Vadilerin (Boğazların) Denizel Etkilerin İç Kesimlere Geçişindeki Rolüne Bir Örnek: Yeşilirmak Yarma Vadisi", <i>Süleyman Demirel Üniversitesi</i> , 2009. Publications	8 words — < 1%
39	usos2016.com Internet	8 words — < 1%
40	Farideh Salili. "Learning and motivation of Chinese students in Hong Kong: A longitudinal study of contextual influences on students' achievement orientation and performance", <i>Psychology in the Schools</i> , 01/2003 Crossref	7 words — < 1%
41	Vincent J. Fortunato. "An Examination of Goal Orientation Profiles Using Cluster Analysis and Their Relationships With Dispositional Characteristics and Motivational Response Patterns", <i>Journal of Applied Social</i>	7 words — < 1%

42 KÜPANA, Mürvet Nevra. "Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin İş Umudu Düzeylerinin İncelenmesi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017.

7 words — < 1%

Publications

43 ARSLAN, Serhat and AKIN, Ahmet. "2x2 başarı yönelimleri ölçeği (revize formu): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.

7 words — < 1%

Publications

44 YERDELEN, Sündüs, AYDIN, Solmaz, YALMANCI GÜRBÜZOĞLU, Sibel and GÖKSU, Volkan. "Lise Öğrencilerinin Başarı Hedef Yönelimlerinin Biyoloji Öğrenmeye Yönelik Akademik Motivasyonları ile İlişkisinin İncelenmesi: Bir Yol Analizi", Kaligrafi Yayıncılık, 2014.

7 words — < 1%

Publications

45 GÖZLER, Alpaslan, BOZGEYİKLİ, Hasan and AVCI, Ahmet. "SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BAŞARI YÖNELİMLERİ İLE MESLEKİ KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2017.

7 words — < 1%

Publications

46 BAYAR, Adem. "Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlama, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması", Ahi Evran Üniversitesi, 2015.

7 words — < 1%

Publications

47 "EUROANAESTHESIA 2006: Annual Meeting of the European Society of Anaesthesiology, Madrid, Spain, June 3–6, 2006", European Journal of Anaesthesiology, 06/2006

6 words — < 1%

Crossref

48 GÜRSU, Orhan. "An investigation of adolescents' psychological health in terms of demographic variables", Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2012.

6 words — < 1%

Publications

49

BAĞCI, Hasan and İPEKCI, İsmail Emre.
"ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ", Erzincan Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve
Edebiyatı Bl., 2016.

Publications

6 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES OFF

EXCLUDE MATCHES OFF

EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF